

Nærøy kommune.

Uttalelse til høring om bruk av snøscooter for fornøyleskjøring - forslag til endring av lov om motorferdsel i utmark og vassdrag samt forskrift for motorkjøretøyer i utmark og islagte vassdrag

Fjellstyra forvalter 11 % av landets utmarksareal, til saman ca. 27 mill daa.

Statsallmenningane i Sør og Midt-Norge er stort sett høgfjellsområde. Statsallmenningane representerer en spesiell eigedomstype, som har røtter tilbake til tidligere rettstradisjon der bruksretter var sentrale men grunneierretten var lite utvikla. I motsetning til private eigedommar, der bruksretter som regel representerer mindre heftelser, er statsallmenningane av en helt annen karakter og bruksrettene har ofte en større verdi enn grunneierretten.

Forvaltninga av statsallmenningane er regulert gjennom fjellova av 1975 og statsallmenningslova av 1992. Statsallmenningslova regulerer forvaltninga av bruksretten til trevirke, medan fjellova regulerer forvaltninga av grunneierretten og bruksrettene.

Fjellstyra er tillagt administrasjonen av bruksrettene i statsallmenningene. I hovudtrekk omfattar dette landbrukstilknytte bruksretter som seter og beite samt jakt, fangst og fiske. Innholdet i bruksretten er ikke fastlagt i fjellova, men etter mange hundre års bruk. Bruksrettene skal også kunne utvikle seg med tida og tilhøva.

Fjellstyrene er i sin forvaltning underlagt Landbruks- og matdepartementet, med unntak av kapitlene om jakt og fiske som er lagt til Miljødirektoratet. LMD har delegert det meste av sin myndighet til Statskog SF.

Vedk. samtykkekompetanse til oppretting av løypestrasear på statsallmenning (jf. også § 10 i motorferdselsloven)

1)

Fjellstyrene som representant for de bruksberettigede har etter lov og forskrift hjemmel til å gjøre en rekke grunneieroppgaver. Utlegging av løypestrase på statsallmenning berører de interesser som fjellstyrene forvalter (landbruk, jakt, fangst og fiske).

Grunndisponering etter fjellovens § 12, som departementet viser til, gjelder for fysiske tiltak i grunnen. Utlegging av løypestrase forutsetter at det ikke er nødvendig med terrenginngrep (jf. høringsnotatet).

Å gi samtykkekompetanse til fjellstyrene er en naturlig konsekvens av de interesser og oppgaver fjellstyrene er satt til å ivareta i disse områdene.

Lokal medbestemmelsesrett tilsier også at samtykkekompetansen på statsallmenning leggestil fjellstyrene og ikke til staten som grunneier.

Nærøy kommune har merket seg at en enstemmig Stortingets energi- og miljøkomité har i Innst 309 S (2013-2014) uttalt at de lokale fjellstyrene må gi samtykke til motorisert ferdsel for statsallmenningene. Dette blir sagt samtidig med at komiteen understreker behovet for en god dialog med grunneiere.

Nærøy kommune vil videre peke på at Statskog som grunneier ikke har benyttet muligheten etter § 10 i lov om motorisert ferdsel til å nekte kjøring på statsallmenning. Argumentasjon for dette fremgår bl.a. i MOSA-rapporten nr. 16:

Skulle grunneier også etter endring av motorferdselsloven velge å ikke bruke grunneierretten til å nekte etablering av snøskuterløyper vil i praksis fjellstyrene bli avskåret fra reell innflytelse i forbindelse med fastsetting av løypestrasser på statsallmenning. Dette forholdet så en blant annet et eksempel på i en kommune i Nord-Trøndelag i forbindelse med prøveprosjektet.

Nærøy kommune ber departementet legge avgjørende vekt på disse momentene og gi samtykkekompetanse til fjellstyrene.

2)

Nærøy kommune deler ikke departementets syn på at det er nødvendig med en endring av fjelloven for å gi samtykkekompetanse til fjellstyrene og vil vise til at dette er gjort tidligere. T.d ble det i forbindelse med ny hundelov avklart at kompetansen for å legge ut treningsfelt på statsallmenningsgrunn, hvor Statskog er grunneier, ligger til fjellstyrene som også forvalter andre rettigheter knyttet til jakt, fiske, jordbruk mv. Fjellstyrene har også tidligere administrert hundetrening på disse områdene.

§ 8 Særlig om hundedressur, jakt og fangst (Hundeloven)

Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret.

Lovgiver la ved vedtakelsen av hundelovens § 8 til grunn at lokal medbestemmelsesrett tilsa at kompetansen ble lagt til fjellstyret og ikke til staten som grunneier. Valget kunne også vært begrunnet i at fjellstyret typisk råder over mer omfattende rettigheter i statsallmenning enn grunneier. Statens grunneierrett fremstår som en ren restrett, sammenholdt med de mer omfattende totale bruksrettigheter som forvaltes av fjellstyret. Det reelle kompetansegrunnlag for fjellstyrets avgjørelse etter hundelovens § 8 er dermed i realiteten de bruksberettigedes totale bruksretter i statsallmenning —dvs. rettigheter som er svært lik eiendomsretten. Dette er privatrettslige rettigheter som er ervervet på grunnlag av århundrers bruk (allmenningsrett). Kompetansen bygger dermed ikke på offentligrettslige regler.

Nærøy kommune ber departementet merke seg innholdet i Hundelovens § 8 og legge også dette til grunn ved endring av «motorferdselsforskriften».

3)

Skulle departementet likevel komme til at det er nødvendig å endre fjelloven for å gi samtykkekompetanse til fjellstyrene, ber Nærøy kommune om at dette blir gjort i samme proposisjon som endringene i motorferdselloven.

Alternativt kan § 10 i motorferdselloven gjøres mer «moderne». Etter § 10 i motorferdselsloven er samtykkekompetanse lagt til grunneier alene. Dette forholdet tar ikke hensyn til at reell råderett på en eiendom kan være delt mellom flere parter. NFS ber departementet om å følge opp de tverrpolitiske føringene om lokal styringsrett i bl.a. statsallmenningene og ber om at § 10 i lov om motorisert ferdsel i utmark og vassdrag får slik ordlyd:

"Denne lov innskrenker ikke den adgang grunneier og rettighetshaver har etter gjeldende rettsregler til å forby eller begrense motorferdsel på sin eiendom. For statsallmenningene ligger denne retten til fjellstyret."

Kontroll og sanksjoner:

Kontroll opp mot motorferdsel er særlig krevende av flere årsaker. Det fines tøffe miljø som er villige til å gå langt for å undra seg kontroll og straffeforfølgelse. Det er kjent at det fines element innfor noen miljø som iverksetter hevnaksjoner mot personell og materiell. Å iverksette tiltak mot slike miljø vil kreve avansert politiarbeid og klare straffeprosessuelle hjemler som bare politiet har.

I MOSA-rapporten og Politirøllemeldingen (St. meld 42 (2004-05)) er det understreket at kontrollmyndighet skal ligge hos politiet, men med nødvendig bistand fra og samarbeid med statlige og regionale oppsynsmyndigheter. Politi som kontrollmyndighet viser alvor ved lovbrudd.

I MOSA-rapporten blir det også vist til at bedre og/eller mer kontroll og oppsyn øker risikoen for å bli tatt for ulovlig kjøring. Politiet har en koordineringsrolle. Denne omfatter ikke bare oppsynspersonell og miljøforvaltningens tilsynsmyndigheter, men også koordinering og samarbeid med veitrafikkmyndigheter.

Evt. forslag om innføring av ulike krav i forbindelse med kjøringen må være håndterbare i kontrollsammenheng.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

De foreslåtte endringene vil innebære en utvidelse av adgangen til å bruke snøscooter i utmark. For å sikre at hensynet til friluftsliv og naturmangfold ivaretas vil det være økt behov for oppsyn og kontroll med at kjøringen skjer lovlig.

Nærøy kommune registrerer at det i forbindelse med oppsyn og kontroll bare blir vist til Statens Naturoppsyn og politiet.

Det er langvarig etablert praksis for at oppsyn, herunder tilsyn med motorisert ferdsel, på statsgrunn og statsallmenning skjer i regi av lokalt oppsyn som Fjellopssynet (statsallmenning) og Fjelltjenesten (statsgrunn). Dette går t.d. frem av rundskriv T 1/96.

Nærøy kommune legger til grunn at fjellopssynet på statsallmenning fremdeles skal føre kontroll med at lover og regler på statsallmenning blir fulgt. Dette følger også av Standard oppsynsinstruks og div. budsjettinnstillinger.

For å sikre et effektivt oppsyn er det også viktig at SNO, på statsallmenning der Fjellopssynet utfører oppsyn etter fjelloven, samordner sitt tilsyn med fjellstyrene gjennom samarbeid og kjøp av oppsynstjenester fra fjellstyrene